

Załączniki do Policy Brief

ceo

CENTRUM EDUKACJI
OBYWATELSKIEJ

unicef

dla każdego dziecka

**Ekonomiczne i społeczne konsekwencje
udziału dzieci i młodzieży z Ukrainy
w polskim systemie edukacji**

Policy Brief

Załącznik nr 1. Założenia do scenariuszy integracji edukacyjnej osób z Ukrainy

Scenariusz 1 zakłada:

- **pełną integrację** uchodźców z Ukrainy w polskim systemie szkolnym,
- liczebność diaspory ukraińskiej w wieku obowiązku szkolnego na poziomie 120% liczby wynikającej ze statystyk programu 800+ (co oznacza 69,1% liczebności z PESEL), czyli założenie, że od roku 2024/25 w polskich szkołach będzie przeciętnie o 20% więcej ukraińskich uczniów i uczennic niż było do tej pory (bazując na danych ZUS),
- długie trwanie konfliktu w Ukrainie, co przełoży się na długotrwały pobyt uchodźców w naszym kraju.

Scenariusz 2 zakłada:

- **częściową integrację** szkolną,
- ostrożniejsze podejście do statystyk migracyjnych,
- krótsze trwanie konfliktu.

Scenariusz 3 zakłada:

- **brak integracji** – ograniczone uczestnictwo młodzieży ukraińskiej w polskiej edukacji (mimo wprowadzenia formalnego obowiązku) oraz rychły koniec wojny w Ukrainie.

Założenia wspólne dla wszystkich scenariuszy:

- Koszt finansowania nauki ucznia ukraińskiego w Polsce będzie, średnio rzecz biorąc, jest zbliżony do kosztu finansowania nauki ucznia polskiego. W 2024 r. standard finansowy subwencji oświatowej¹ wynosi 8991 zł. Przeciętna „waga” ucznia (relacja między tzw. uczniem przeliczeniowym, a rzeczywistym) wynosi 1,296 dla ucznia szkoły podstawowej i 1,233 dla ucznia szkoły ponadpodstawowej (Rozporządzenie MEiN 2023)¹. Oznacza to jednostkowe koszty kształcenia odpowiednio: 11 652 zł oraz 11 086 zł w skali roku. Zakładamy, że te jednostkowe koszty, w ujęciu realnym, nie zmienią się w najbliższych latach².
- Subwencja oświatowa pokrywa tylko część kosztów finansowania szkół. Tzw. luka oświatowa, czyli ta część wydatków oświatowych, którą samorzady terytorialne muszą pokryć z innych środków, dynamicznie zwiększała się w ostatnich latach. Jedno z najnowszych opracowań dotyczących szkół podstawowych podaje, że są one finansowane w 39,5% ze środków innych niż subwencja oświatowa (Siwek, 2021). Dla celów symulacji kosztów objęcia obowiązkiem szkolnym dzieci-uchodźców z Ukrainy przyjmujemy, że luka oświatowa pozostanie na tym poziomie w najbliższych 5 latach.
- Niezależnie od przyszłych przepływów migracyjnych, liczebność dzieci ukraińskich podlegających obowiązkowi szkolnemu będzie się zmieniać także z powodu różnej liczebności roczników kończących dany etap edukacji oraz roczników młodszych, rozpoczynających dopiero kształcenie. Zmiany liczebności kohort szkolnych wśród dzieci ukraińskich w najbliższych 5 latach oszacowano na podstawie obecnej liczebności pojedynczych roczników w wieku przedszkolnym w rejestrze PESEL (patrz tabela 3)³.

¹ Przeciętne wagi zostały wyliczone na podstawie faktycznej liczebności uczniów podlegających poszczególnym wagom algorytmu przy podziale subwencji oświatowej na 2024 r. Liczebności te autorzy otrzymali z MEiN.

² W przypadku uczniów ukraińskich koszty mogą być wyższe, jeśli będą korzystać z możliwości nauki jęz. polskiego jako języka obcego. Jednak na potrzeby niniejszej analizy przyjmujemy, że jednostkowy koszt kształcenia ucznia z Ukrainy będzie taki sam, jak przeciętny koszt dla uczniów obecnie objętych finansowaniem z subwencji oświatowej. Nie wiemy bowiem w jaki sposób i w jakiej wysokości finansowana będzie dodatkowa nauka j. polskiego po objęciu uczniów z Ukrainy subwencją oświatową.

³ Wzięto przy tym pod uwagę liczebność roczników dzieci ukraińskich, które obecnie nie osiągnęły jeszcze wieku szkolnego, ale zamieszkują w Polsce i posiadają status UKR. Porównanie liczebności tych roczników ze starszymi dziećmi pozwoliło na oszacowanie oczekiwanej zmiany demograficznej.

Tabela 3. Zakładana zmiana liczebności dzieci i młodzieży ukraińskiej w wieku szkolnym w latach 2024/2025 – 2028/2029 – w stosunku do roku poprzedniego.

	2024/5	2025/6	2026/7	2027/8	2028/9
Dzieci w wieku 7-14 lat	-1,14%	-1,50%	-2,19%	-3,08%	-3,57%
Młodzież w wieku 15-18 lat	-5,00%	-2,84%	3,72%	1,94%	1,45%

Zmienne różnicujące scenariusze rozwiązań

Wobec niepewności co długości trwania wojny w Ukrainie, przyszłych decyzji migracyjnych rodzin ukraińskich, a nawet ich obecnej liczebności w Polsce, konieczna jest symulacja kosztów oświatowych według alternatywnych scenariuszy. Różnice między scenariuszami będą dotyczyć czterech odrębnych zmiennych, których wartości będą ustalane odrębnie, w oparciu o dane statystyczne, dostępne analizy i przewidywania dotyczące przyszłości:

Zmienna 1. Faktyczna liczebność wojennej emigracji ukraińskiej w Polsce w stosunku do liczb widniejących w rejestrze PESEL.

- W scenariuszu 1 zakładamy, że wynosi ona 69,1%, zatem znacznie mniej niż wykazuje PESEL, ale o 20% więcej niż sugerują dane ZUS (świadczenie 800+).
- W scenariuszu 2 przyjmujemy wartość 65,0%,
- a w scenariuszu 3– 57,6%, a więc wartość bezpośrednio sugerowaną przez dane ZUS.

Zmienna 2. Czas trwania konfliktu.

- W scenariuszu 1 zakładamy, że wojna nie skończy się w ciągu najbliższych 5 lat.
- W scenariuszu 2 zakładamy, że skończy się za 3 lata od chwili obecnej.
- W scenariuszu 3 zakładamy, że wojna skończy się za rok.

Zmienna 3. Współczynnik skolaryzacji dzieci i młodzieży z Ukrainy po wprowadzeniu obowiązku szkolnego.

- W scenariuszu 1 zakładamy, że skolaryzacja będzie powszechna na etapie szkoły podstawowej, natomiast do szkół ponadpodstawowych (nieobjętych obowiązkiem szkolnym) będzie uczęszczać 93,9% uprawnionej młodzieży. Wartość ta odpowiada obecnemu poziomowi skolaryzacji polskiej młodzieży w szkołach ponadpodstawowych.
- W scenariuszu 2 zakładamy współczynnik skolaryzacji 90,0% dla szkół podstawowych i 70,0% dla szkół ponadpodstawowych.
- W scenariuszu 3 – odpowiednio 84,6% i 47,9%, czyli obecne wartości współczynników skolaryzacji dla młodzieży z Ukrainy przy założeniu program 800+ stanowi wiarygodne przybliżenie liczebności dzieci i młodzieży uchodźczej z Ukrainy w Polsce.

Zmienna 4. Prawdopodobieństwo pozostania rodzin ukraińskich w Polsce po zakończeniu wojny.

- W scenariuszach 1 i 2 wynosi ono 50,0%. Jest to szacunek oparty na badaniu sondażowym przeprowadzonym wśród ukraińskich rodzin mieszkających w Polsce (Herbst 2023). Ponieważ jednak nasza analiza ma 5-letni horyzont, a scenariusz 1 zakłada skądinąd, że wojna w Ukrainie potrwa jeszcze przynajmniej 5 lat, w scenariuszu tym efekt powrotów rodzin uchodźczych nie uwidoczni się.
- W scenariuszu 3 zakładamy, że po wojnie w Polsce pozostanie 30,0% obecnej populacji migrantów wojennych z Ukrainy.

Kombinacje założeń występujących w poszczególnych scenariuszach są podsumowane w tabeli 4.

Tabela 4. Scenariusze będące podstawą symulacji kosztów oświatowych związanych z realizacją obowiązku szkolnego przez uczniów z Ukrainy.

	scenariusz 1 – pełna integracja	scenariusz 2 – częściowa integracja	scenariusz 3 – brak integracji
Liczebność grupy dzieci i młodzieży- uchodźców z Ukrainy w stosunku do rejestru PESEL	69,1%	65,0%	57,6%
Trwanie konfliktu w Ukrainie (lata)	co najmniej 5 lat	3 lata	1 rok
Współczynnik skolaryzacji po wprowadzeniu obowiązku – szkoła podstawowa	100,0%	90,0%	84,6%
Współczynnik skolaryzacji po wprowadzeniu obowiązku – szkoła ponadpodstawowa	93,9%	70,0%	44,9%
Prawdopodobieństwo pozostania w Polsce po zakończeniu wojny w Ukrainie	50,0%	50,0%	30,0%

Załącznik nr 2. Założenia do scenariuszy integracji osób z Ukrainy na rynku pracy

W ramach każdego scenariusza integracji edukacyjnej opisanych w Załączniku nr 1 zostaną uwzględnione trzy warianty:

- **wariant A (pełna integracja na rynku pracy)** – zakładający aktywność zawodową obywateli Ukrainy na poziomie zbliżonym do obywateli polskich, ale przy niższym przeciętnym wynagrodzeniu. Wysoka aktywność zawodowa imigrantów wojennych z Ukrainy jest obserwowana we wszystkich badaniach, zarówno w Polsce jak innych krajach UE (OECD 2023). Brak jest wiarygodnych danych na temat wysokości wynagrodzeń uchodźców, natomiast z badań cząstkowych wynika, że są one znacząco niższe od średniej płacy w Polsce (NBP 2023).
- **Wariant B (częściowa integracja)** – zakładający – w porównaniu do wariantu A - nieco niższą stopę zatrudnienia i niższe wynagrodzenia obywateli Ukrainy.
- **Wariant C (brak integracji)**, w którym aktywność zawodowa uchodźców jest niższa niż obywateli polskich (na takim samym poziomie jak w wariantcie B), natomiast średnie wynagrodzenie tylko o 10% przekracza płacę minimalną.

De facto mamy zatem do czynienia z 9-cioma różnymi kombinacjami uwzględniającymi odmienne wartości zmiennych opisujących uchodźców w szkole i na rynku pracy.

We wszystkich wariantach założono także, że pokolenie rodziców dzisiejszych uczniów transferuje część dochodów z pracy na Ukrainę. Natomiast nie uwzględniono takich transferów w okresie, kiedy na rynek pracy wejdzie pokolenie dzisiejszych uczniów. Zakładamy bowiem, że pokolenie wychowane w Polsce i pozostające w Polsce po rozpoczęciu kariery zawodowej nie będzie się już poczuwało do takiego obowiązku, gdyż będzie je cechowały niższy stopień

identyfikacji z Ukrainą niż to ma miejsce w pokoleniu ich rodziców. Naturalnie, założenie takie może się okazać niesłuszne. Wówczas należy się spodziewać niższej konsumpcji ze strony młodych obywateli Ukrainy zamieszkałych w Polsce, co przełoży się na niższe wpływy z VAT do budżetu Państwa.

Warianty A-C

Warianty A-C analizy różnią się pod względem założonego stopnia integracji imigrantów z Ukrainy na polskim rynku pracy. Wartości poszczególnych wskaźników wynikają po części z wyników istniejących badań, choć informacje na temat zachowań uchodźców na polskim rynku pracy są niepełne i wymagają ostrożnego interpretowania. Z danych OECD (2023) wynika, że stopa zatrudnienia migrantów w Polsce nie odbiega znacząco od aktywności zawodowej obywateli polskich (72%). Z badania ankietowego EUROREG UW (EUROREG 2023) wynika natomiast, że stopa zatrudnienia rodziców uchodźczych dzieci ukraińskich zamieszkałych w Polsce wynosi 75,17%. Przyjmujemy tę ostatnią wartość w wariantcie A, natomiast w wariantcie B i C wartości niższe, które mogą wynikać np. ze znacznej skali szarej strefy na rynku pracy dla obywateli ukraińskich.

Z badań wynika ponadto, że obywatele Ukrainy transferują część dochodu uzyskanego w Polsce do Ukrainy, aby wspomóc mieszkające tam rodziny. NBP (2023) szacuje, że takich transferów dokonuje 32% uchodźców. Przyjmujemy tę wartość dla potrzeb prognoz. Niestety wielkość przeciętnego transferu nie jest znana. Przyjmujemy, że jest to 10% uzyskanego dochodu, toteż osoby dokonujące transferu mogą wydatkować w Polsce tylko 90% swoich zarobków.

Nieznane są kwoty odprowadzanego przez uchodźców z Ukrainy podatku PIT oraz składek na ubezpieczenia społeczne. Zbadanie tych kwestii wymagałoby wystąpienia o szczegółowe dane do Ministerstwa Finansów oraz Zakładu Ubezpieczeń

społecznych, co wykracza poza ramy czasowe niniejszej analizy. Natomiast na podstawie danych GUS z pierwszego kwartału 2024 r. wiadomo, że przeciętna miesięczna wartość podatku PIT odprowadzanego przez podatnika zatrudnionego na umowę o pracę wynosi 542 zł, a składki ZUS – 1152 zł (obliczenia za portalem money.pl). Przyjmujemy wartości o 20% niższe od powyższych jako odpowiadające wariantowi A: dobrej integracji uchodźców na polskim rynku pracy. W wariantach B oraz C zakładamy niższe wynagrodzenia (a więc podatki i składki) dla obywateli Ukrainy – odpowiednio 70% średniego wynagrodzenia w kraju oraz 60% średniego wynagrodzenia, czyli poziom o około 10% wyższy od płacy minimalnej.

Szacunkowy VAT „wygenerowany” przez mieszkańca Polski wyniesie, według prognozy budżetowej rządu, 8416 zł. Zakładamy, że w przypadku uchodźców z Ukrainy pracujących w Polsce kwota ta może być pomniejszona w związku niższymi zarobkami oraz transferowaniem funduszy do Ukrainy – zgodnie z parametrami przyjmowanymi w poszczególnych wariantach analizy.

Analiza wpływów do systemu finansów publicznych generowanych przez uchodźców z Ukrainy powinna dotyczyć odrębnie pokolenia dzisiejszych dorosłych – rodziców uczniów objętych obowiązkiem szkolnym oraz dzisiejszych uczniów – od momentu, kiedy wejdą oni na rynek pracy. Na podstawie rejestru PESEL (wykaz obywateli Ukrainy posiadających status UKR) oceniamy, że stosunek liczby dorosłych w wieku 20-65 lat do liczby dzieci i młodzieży w wieku szkolnym (6-18 lat) wynosi 1,03. Pozwala to oszacować liczbę osób w pokoleniu rodziców, dla których obowiązek szkolny dzieci będzie czynnikiem „wiążącym” z polskim rynkiem pracy.

Jeśli chodzi o pokolenie dzisiejszych uczniów, analiza ich wpływu na finanse publiczne w Polsce będzie dotyczyć pierwszych pięciu roczników objętych obowiązkiem szkolnym, a więc osób urodzonych w latach 2010-2014. Zakładamy przy tym, że osoby te znajdą się na rynku pracy w roku, w którym ukończą 19 lat, niezależnie od tego czy będą uczęszczać do szkoły wyższej, czy też nie. Zatem szacowane wpływy do budżetu państwa dotyczą lat 2030-2034.

Tabela 5. Parametry stosowane w wariantach A, B i C prognozy

Wariant	A – pełna integracja na rynku pracy	B – częściowa integracja na rynku pracy	C – brak integracji na rynku pracy
Stopa legalnego zatrudnienia obywateli Ukrainy w Polsce	75,2%	60,0%	50,0%
Przeciętne wynagrodzenie pracownika ukraińskiego w stosunku do średniej krajowej	80,0%	70,0%	55,5%
Procent pracujących obywateli ukraińskich transferujących dochody do Ukrainy	32,0%	32,0%	32,0%
Przeciętny procent dochodu transferowanego do Ukrainy	10,0%	15,0%	20,0%

Załącznik nr 3. Szacunkowe koszty nauki uczniów z Ukrainy w latach 2025 - 2029

	Realizacja obowiązku szkolnego w szkołach podstawowych			Uczestnictwo w szkolnictwie ponadpodstawowym		
	Wydatki finansowane z subwencji oświatowej			Wydatki finansowane z subwencji oświatowej		
	scenariusz 1	scenariusz 2	scenariusz 3	scenariusz 1	scenariusz 2	scenariusz 3
2025	1 737 725 849	1 471 157 195	1 225 451 310	691 685 368	485 038 649	294 118 908
2026	1 711 737 969	1 449 155 878	362 137 366	672 046 768	471 267 243	85 730 451
2027	1 674 263 537	1 417 430 056	354 209 229	697 032 798	488 788 490	88 917 824
2028	1 622 618 777	686 853 824	343 283 201	710 578 655	249 143 705	90 645 817
2029	1 564 729 769	662 349 432	331 036 132	720 853 825	252 746 394	91 956 582
	Wydatki finansowane z innych dochodów JST			Wydatki finansowane z innych dochodów JST		
2025	686 401 710	581 107 092	484 053 267	273 215 720	191 590 266	116 176 969
2026	676 136 498	572 416 572	143 044 259	265 458 473	186 150 561	33 863 528
2027	661 334 097	559 884 872	139 912 645	275 327 955	193 071 454	35 122 540
2028	640 934 417	271 307 260	135 596 864	280 678 569	98 411 764	35 805 098
2029	618 068 259	261 628 026	130 759 272	284 737 261	99 834 826	36 322 850
	łącznie wydatki publiczne					
2025	2 424 127 559	2 052 264 286	1 709 504 577	964 901 088	676 628 915	410 295 877
2026	2 387 874 467	2 021 572 450	505 181 625	937 505 241	657 417 804	119 593 979
2027	2 335 597 634	1 977 314 929	494 121 875	972 360 753	681 859 943	124 040 364
2028	2 263 553 194	958 161 084	478 880 065	991 257 224	347 555 469	126 450 915
2029	2 182 798 028	923 977 458	461 795 404	1 005 591 086	352 581 220	128 279 432

Załącznik nr 4. Szacowane wpływy z PIT w związku z obecnością na rynku pracy uchodźców z Ukrainy – rodziców dzieci w wieku szkolnym (zł w cenach z 2024 r.)

Scenariusz – wariant	2025	2026	2027	2028	2029
1-A	851 371 123	835 264 743	831 390 059	818 467 410	802 200 439
1-B	594 611 999	583 363 030	580 656 886	571 631 489	560 270 361
1-C	392 868 642	385 436 288	383 648 300	377 685 091	370 178 631
2-A	684 271 552	671 672 184	667 073 430	327 709 173	320 552 274
2-B	477 906 831	469 107 219	465 895 372	228 877 632	223 879 132
2-C	315 759 870	309 945 841	307 823 728	151 222 721	147 920 141
3-A	530 087 962	156 217 719	154 636 118	151 489 149	147 734 381
3-B	370 222 403	109 105 099	108 000 481	105 802 585	103 180 191
3-C	244 611 230	72 087 297	71 357 461	69 905 279	68 172 626

Załącznik nr 5 . Szacowane składki na ZUS, które będą odprowadzone przez uchodźców z Ukrainy – rodziców dzieci w wieku szkolnym (zł w cenach z 2024 r.)

Scenariusz – wariant	2025	2026	2027	2028	2029
1-A	1 814 238 815	1 779 916 744	1 771 659 944	1 744 122 279	1 709 457 996
1-B	1 267 095 088	1 243 123 973	1 237 357 284	1 218 124 513	1 193 914 391
1-C	837 187 826	821 349 768	817 539 634	804 832 268	788 836 294
2-A	1 458 156 116	1 431 307 352	1 421 507 587	698 335 527	683 084 452
2-B	1 018 400 906	999 649 275	992 804 953	487 729 349	477 077 740
2-C	672 872 027	660 482 557	655 960 415	322 249 748	315 212 079
3-A	1 129 596 871	332 893 896	329 523 565	322 817 496	314 816 231
3-B	788 929 569	232 498 730	230 144 834	225 461 202	219 872 983
3-C	521 257 037	153 615 232	152 059 979	148 965 437	145 273 221

Załącznik nr 6. Szacowane wpływy z VAT w związku z obecnością w Polsce uchodźców z Ukrainy – rodziców dzieci w wieku szkolnym (zł w cenach z 2024 r.)

Scenariusz – wariant	2025	2026	2027	2028	2029
1-A	1 068 370 787	1 048 159 171	1 043 296 899	1 027 080 491	1 006 667 353
1-B	733 834 877	719 952 067	716 612 304	705 473 694	691 452 464
1-C	476 706 360	467 687 950	465 518 407	458 282 656	449 174 327
2-A	921 067 656	903 947 574	898 447 012	594 462 833	582 080 488
2-B	630 955 878	619 232 247	615 446 692	403 326 201	394 913 813
2-C	408 732 735	401 140 926	398 676 842	258 649 491	253 247 004
3-A	785 150 338	449 559 472	446 718 618	439 119 757	429 736 489
3-B	536 028 923	301 879 908	299 951 938	294 831 968	288 514 186
3-C	346 013 140	191 461 702	190 224 951	186 965 802	182 947 251

Załącznik nr 7 . Szacowane wpływy z PIT w związku z wchodzeniem na rynek pracy pierwszych roczników uczniów z Ukrainy objętych obowiązkiem szkolnym (zł w cenach z 2024 r.)

Scenariusz – wariant	2030	2031	2032	2033	2034
1-A	59 340 995	121 259 446	187 761 587	252 374 016	317 472 806
1-B	41 444 755	84 689 649	131 135 869	176 262 283	221 728 380
1-C	27 383 142	55 955 661	86 643 342	116 459 009	146 499 108
2-A	20 806 191	42 516 092	65 833 131	88 487 597	111 312 591
2-B	14 531 396	29 693 958	45 978 972	61 801 235	77 742 597
2-C	9 601 101	19 619 222	30 378 964	40 832 959	51 365 644
3-A	7 569 905	15 468 606	23 952 032	32 194 394	40 498 799
3-B	5 286 950	10 803 537	16 728 504	22 485 109	28 285 046
3-C	3 493 163	7 138 051	11 052 762	14 856 233	18 688 334

Załącznik nr 8. Szacowane składki ZUS, które będą odprowadzone przez wchodzące na rynek pracy pierwsze roczniki uczniów z Ukrainy objętych obowiązkiem szkolnym (zł w cenach z 2024 r.)

Scenariusz – wariant	2030	2031	2032	2033	2034
1-A	126 453 358	258 399 172	400 112 653	537 799 232	676 522 225
1-B	88 317 165	180 470 354	279 445 447	375 608 084	472 494 570
1-C	58 352 412	119 239 341	184 633 599	248 169 627	312 183 912
2-A	44 337 186	90 600 142	140 287 846	188 563 634	237 202 810
2-B	30 965 841	63 276 672	97 979 406	131 696 033	165 666 457
2-C	20 459 574	41 807 801	64 736 393	87 013 450	109 458 195
3-A	16 131 174	32 963 000	51 040 850	68 605 003	86 301 368
3-B	11 266 285	23 021 917	35 647 793	47 914 895	60 274 336
3-C	7 443 795	15 210 909	23 553 006	31 658 056	39 824 115

Załącznik nr 9 Szacowane wpływy z VAT w związku z wchodzeniem na rynek pracy pierwszych roczników uczniów z Ukrainy objętych obowiązkiem szkolnym (zł w cenach z 2024 r.)

Scenariusz – wariant	2030	2031	2032	2033	2034
1-A	76 927 666	157 196 659	243 407 793	327 169 169	411 561 045
1-B	53 727 584	109 788 807	170 000 121	228 500 484	287 441 198
1-C	35 498 582	72 539 033	112 321 509	150 973 534	189 916 506
2-A	26 972 445	55 116 429	85 343 852	114 712 338	144 301 891
2-B	18 838 012	38 494 247	59 605 590	80 117 038	100 782 883
2-C	12 446 544	25 433 699	39 382 265	52 934 472	66 588 690
3-A	9 813 370	20 052 980	31 050 607	41 735 727	52 501 278
3-B	6 853 824	14 005 341	21 686 269	29 148 938	36 667 781
3-C	4 528 419	9 253 529	14 328 428	19 259 120	24 226 927